

Produbljenost i istančanost u identifikovanju problema, ograničenja i/ili protivrečnosti koji odlikuju određena teorijska polazišta i empirijske strategije, veliki deo teksta čine jedinstvenim doprinosom postojećem naučnom korpusu u ovoj oblasti. Monografija predstavlja putokaz za buduća istraživanja i teorijske modele u ovoj oblasti, kao i snažan oslonac za obrazovnu politiku usmerenu ka razvijanju kompetencija dece i mladih neophodnih za život i rad u savremenom svetu koji odlikuje kulturna različitost.

Prof. dr Danijela S. Petrović

Nema sumnje da je dr Jelena Starčević izabrala da se bavi važnom i aktuelnom temom, kako sa stanovišta naučnih tokova (i to ne samo u psihologiji), tako i iz ugla savremenog života, u kome su prilike za interkulturnu komunikaciju sve češće, a njihova aktualizacija sve izvesnija. Autorka deluje jednako objektivno u diskusiji tuđih i sopstvenih empirijskih nalaza – i jedne i druge tumači oprezno i odmereno, shodno odgovornosti koju preuzima za izrečene generalizacije i zaključke. Celokupan rukopis, a drugo i treće poglavlje napose, odiše analitičkim i kritičkim pristupom temi (naučno orijentisanom čitaocu posebno će biti dragocena kritička analiza konstrukta interkulture inteligencije, kojom autorka bitno dopunjava dosadašnje teorijske i empirijske doprinose njegovoj validaciji). Posebna vrednost predloženog rukopisa sastoji se u tome što se u njemu – osim kritičke analize raspoložive, već objavljene građe – iznose originalni istraživački nalazi i psihometrijska rešenja.

Prof. dr Ana Altaras Dimitrijević

Retko se u savremenim naučnim publikacijama sreće stil izlaganja kakav je u ovom rukopisu prikazala autorka – tekst se „zida“ vertikalno, od temelja do krova, i tera čitaoca da ostane istrajan u njegovom proučavanju, nudeći mu kao nagradu solidno razumevanje prikazane oblasti izučavanja. Time što odgovore na važna pitanja nudi na kraju, nakon produbljenog razmatranja relevantnih teorijskih i empirijskih pitanja, autorka izbegava instant rešenja i odgovore, majstorski ilustrujući prirodu svakog ozbiljnog naučnog i istraživačkog procesa.

Doc. dr Zorana Jolić Marjanović

ISBN 978-86-7604-167-1

www.pefja.kg.ac.rs

á

Jelena Starčević • U potrazi za suštinom individualnih razlika u interkulturnoj interakciji

ФПНУ

Fakultet pedagoških nauka
Univerziteta u Kragujevcu, Jagodina

Jelena Starčević U potrazi za suštinom individualnih razlika u interkulturnoj interakciji

Fakultet pedagoških nauka Univerziteta u Kragujevcu, Jagodina

Edicija
MONOGRAFIJE

Jelena Starčević

U POTRAZI ZA SUŠTINOM
INDIVIDUALNIH RAZLIKA U
INTERKULTURNOJ INTERAKCIJI

Jagodina
2018

Izdavač
Fakultet pedagoških nauka Univerziteta u Kragujevcu
Milana Mijalkovića 14, Jagodina

Za izdavača
Prof. dr Violeta Jovanović

Urednik
Prof. dr Sunčica Macura

Recenzenti
Prof. dr Danijela Petrović
Prof. dr Ana Altaras Dimitrijević
Doc. dr Zorana Jolić Marjanović

Lektura i korektura
Msr Marija Đorđević

Dizajn korica
Mr Miloš Đorđević

Tehnički urednik
Vladan Dimitrijević

Tiraž
150

Štampa
Donat graf d. o. o. Beograd

ISBN 978-86-7604-167-1

Nastavno-naučno veće Fakulteta pedagoških nauka Univerziteta u Kragujevcu, Jagodina, odobrilo je objavljivanje ove publikacije odlukom broj 01-4243/1 od 27. 9. 2018. godine.

Ova knjiga predstavlja rezultat rada na projektu „Rodna ravnopravnost i kultura građanskog statusa: istorijska i teorijska utemeljenja u Srbiji” (broj 47021), koji finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije.

SADRŽAJ

UVODNA REČ	9
PROUČAVANJE INDIVIDUALNIH RAZLIKA U INTERKULTURNOJ INTERAKCIJI	11
Šta znači biti uspešan u interkulturnoj interakciji	14
Individualne karakteristike koje doprinose uspešnosti u interkulturnoj interakciji	16
Kognitivni domen: Interkulturna svesnost	18
Afektivni domen: Interkulturna osetljivost	18
Bihejvioralni domen: Interkulturna spretnost	19
Konstrukti koji prožimaju kognitivni, afektivni i bihejvioralni domen	19
<i>Potencijal za interkulturnu adaptaciju</i>	19
<i>Interkulturna osetljivost (razvojni model)</i>	20
<i>Interkulturna kompetentnost</i>	23
Instrumenti za procenu individualnih razlika u interkulturnoj interakciji	24
Procena individualnih razlika u kognitivnom domenu	25
Procena individualnih razlika u afektivnom domenu	27
Procena individualnih razlika u bihejvioralnom domenu	27
Sveobuhvatna procena individualnih razlika: kognitivni, afektivni i bihejvioralni domen	29
Opšta ocena konceptualizacije i mera individualnih razlika u interkulturnoj interakciji	34
NOVI PRISTUP INDIVIDUALNIM RAZLIKAMA U INTERKULTURNOJ INTERAKCIJI – INTERKULTURNA INTELIGENCIJA	37
Konceptualizacija IKI	38
Razvoj IKI	41
IKI i shvatanje kulture i kulturnih razlika	43

<i>Nova značenja kulture: dekonstrukcija pojma u antropologiji</i>	44
<i>Nestajanje pojma kulture i kulturnih razlika?</i>	47
<i>Pokušaj odbrane starog značenja kulture</i>	49
IKI i shvatanje inteligencije	51
<i>Kriterijumi za naučnu validaciju konstrukta inteligencije</i>	52
<i>IKI – ishod ili potencijal?</i>	54
<i>Opravdanost uključivanja znanja kao komponente IKI</i>	55
<i>Konceptualna distinktivnost IKI</i>	58
Zadovoljenost empirijskih kriterijuma za nezavisnu inteligenciju .	61
Empirijska proučavanja IKI	61
Povezanost mera IKI sa pretpostavljenim antecedentima	62
Konvergentno-diskriminativna valjanost mera IKI	64
Prediktivna valjanost mera IKI	67
PROVERA KONVERGENTNO-DISKRIMINATIVNE VALJANOSTI MERA IKI U NAŠOJ SREDINI	75
Problem istraživanja	75
Razvoj mera IKI zasnovanih na postignuću	76
<i>Test interkulturnih problemskih situacija (TIPS)</i>	78
<i>Test znanja o kulturama (TZK)</i>	79
Hipoteze istraživanja	80
Metod	81
Uzorak	81
Merni instrumenti	82
Procedura ispitivanja	86
Rezultati istraživanja	87
Deskriptivne statističke mere	87
Faktorska struktura instrumenata	88
<i>Faktorska struktura CQS</i>	89
<i>Faktorska struktura TIPS-a</i>	89
Rezultati korelacionih analiza	89
<i>Mere IKI i pol ispitanika</i>	91
<i>Antecedenti IKI</i>	91

Faktorska analiza mera inteligencije i ličnosti	92
Predikcija skorova na merama IKI	92
Diskusija rezultata	93
Ograničenja istraživanja	98
ZAKLJUČAK	101
POGLED UNAPRED	103
PRILOG A	106
PRILOG B	108
SPISAK LITERATURE	109
BELEŠKA O AUTORU	125